

ความพึงพอใจต่อเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหาร
ของชุมชนย่านเยาวราช กรุงเทพมหานคร
Satisfaction on Cultural Gastronomy Tourism Route,
Yaowarat Community Bangkok

ธิรพร แสงพิรุณ¹ สุวกุล ปิ่นเงิน¹ สุจิตรา จันทรไม้¹ ณภัทร ทุนเพิ่ม¹ นวนันท์ สิงห์รอด¹
ปรียา งามวงศ์¹ วริษฐา ชมศรี¹ ศิริรัทยา มณีจักร¹ ณัฏกานต์ รัตนโชติ¹ ธนกฤตา สุขสมวาจา²
¹ โรงเรียนการท่องเที่ยวและการบริการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
² มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตกรุงเทพ

Thiraporn Sangpiroon¹ Suwakool Pinngern¹ Sujitar Janmai¹ Napath Tunperm¹
Navanan Singrod¹ Preeya Ngamwong¹ Warittha Chomsri¹ Sirirataya Maneechak¹
Natchakarn Rattanachot¹ Tanakitta Sooksomwaja²

¹ School of Tourism and Hospitality Management, Suan Dusit University

² Thailand National Sports University, Bangkok Campus

วันที่รับ (Received) : 8 September 2021
วันที่แก้ไขเสร็จ (Revised) : 28 December 2021
วันที่ตอบรับ (Accepted) : 29 December 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารของชุมชนย่านเยาวราช กรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือนักท่องเที่ยวชาวไทยในแหล่งท่องเที่ยวย่านเยาวราช จำนวน 100 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบการคัดเลือกโดยบังเอิญ สถิติที่ใช้ในคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่าจำนวนนักท่องเที่ยวในย่านเยาวราช ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง สถานภาพโสด อายุระหว่าง 21-30 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี อาชีพนักเรียนนักศึกษา รายได้ต่อเดือน 5,001-10,000 บาท เคยมาเที่ยวที่เยาวราช 1-5 ครั้ง มีความประทับใจต่ออาหาร ต้องการชักชวนเพื่อน ๆ หรือ ครอบครัวมาเที่ยวที่เยาวราช และชวนเพราะอาหาร นอกจากนี้ยังพบว่า นักท่องเที่ยวมีระดับความพึงพอใจโดยรวมต่อเส้นทางท่องเที่ยวด้านอาหารย่านเยาวราช กรุงเทพมหานคร โดยรวมเท่ากับ 3.89 คิดเป็นระดับมาก โดยนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจสูงสุดในด้านรสชาติของอาหารย่านเยาวราชเท่ากับ 4.37 คิดเป็นระดับมาก รองลงมาคือด้านพ่อค้าแม่ค้าร้านอาหารย่านเยาวราช เท่ากับ 4.09 คิดเป็นระดับมาก ส่วนหัวข้อที่นักท่องเที่ยวมีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุดคือ อาหารมีความน่ารับประทาน ถูกสุขอนามัย และความเหมาะสมของราคาอาหารย่านเยาวราช ที่ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.37 คิดเป็นระดับมาก

คำสำคัญ : การท่องเที่ยวเชิงอาหาร, ความพึงพอใจ, ชุมชนเยาวราช, เส้นทางท่องเที่ยว

Abstract

This research aimed to study the tourist satisfaction on the gastronomy tourism route in Yaowarat Community Bangkok. An instrument used for data collection was a questionnaire. The sample used in the study was 100 Thai tourists in the Yaowarat and selected by accidental sampling technique. Statistics used in this study were percentage, mean and standard deviation. The results showed that most of the tourists were female, single, aged between 21-30 years, education level was the bachelor's degree, occupation was student, monthly income 5,001-10,000 baht, visited Yaowarat 1-5 times, had good impression of food, wanted to invite friends or family to visit Yaowarat, and invited because of food. Overall, tourists' satisfaction on food tourism routes in Yaowarat Bangkok was 3.89 which was considered as a high level. The tourists had the highest satisfaction level on the taste of food at 4.37 followed by the vendors of street food on Yaowarat road at 4.09, which were considered as a high level. The lowest satisfaction level of tourists were food hygiene and pricing at 3.37 considered as a high level.

Keywords : Gastronomy Tourism, Satisfaction, Yaowarat community, Tourism Route

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยมีการขยายตัวของประชากรและเศรษฐกิจ ส่งผลให้เกิดความต้องการใช้บริการร้านอาหารริมทางเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมที่มีความเร่งรีบ จึงทำให้คนส่วนใหญ่นิยมหันมาบริโภคอาหารริมทาง เพราะมีความสะดวก รวดเร็ว ประหยัด มีอาหารให้เลือกหลากหลาย และราคาจับต้องได้กว่าการบริโภคอาหารในร้านอาหารหรือภัตตาคาร โดยเฉพาะอาหาร ริมทาง (Street Food) คือ อาหารพร้อมรับประทานหรือเครื่องดื่มที่จำหน่ายตามข้างถนนหรือตามสถานที่สาธารณะต่าง ๆ เช่น ตลาด หรือ งานออกร้าน มักจะมีลักษณะเป็นซุ้มขายอาหาร รถเข็นอาหาร หรือรถบรรทุกอาหาร อาหารริมทางส่วนใหญ่เป็นอาหารจานด่วนที่รับประทานได้ทันที และราคาถูกกว่าอาหารในภัตตาคาร ทุกวันนี้ ผู้คนซื้ออาหารริมทางด้วยเหตุผลหลายประการ เช่น เพื่อให้ได้อาหารที่ราคาและรสชาติสมเหตุสมผล เพื่อลองอาหารพื้นเมืองของแต่ละชนชาติ เพื่อมีตัวเลือกในการบริโภคอาหารที่หลากหลาย และเพื่อความสะดวกรวดเร็วในการบริโภค จากสถิติของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาพบว่าประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงอาหารสูงถึง 456,000 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 20 ของรายได้จากการท่องเที่ยว โดยเฉพาะกิจกรรมการรับประทานอาหารไทย ซึ่งได้รับความนิยมสูงถึง ร้อยละ 90.92 คิดเป็นค่าใช้จ่าย 3,728.29 บาทต่อคน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2559)

กรุงเทพมหานครได้รับการจัดอันดับให้เป็น “สวรรค์แห่งอาหารริมทาง” หรือเมืองที่มีอาหาร ริมทาง (Street Food) ที่ดีที่สุดแห่งหนึ่งในโลก ในช่วงปลาย ปี พ.ศ.2559 สำนักข่าว CNN (Shea, 2016) จัดอันดับให้กรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่มีอาหารริมทางหรือสตรีทฟู้ดที่ดีที่สุดในโลก เป็นอันดับ 1 ของโลก จากทั้งหมด 23 อันดับ เนื่องจากอาหารรสชาติอร่อย มีความหลากหลาย และมีชื่อเสียงโด่งดัง นักท่องเที่ยวสามารถเสาะหาอาหารได้ทุกพื้นที่ตลอดเวลา ด้วยราคาที่ย่อมเยา และระบุด้วยว่าเยาวราช คือย่านของกินที่ดีที่สุดในโลกแห่งหนึ่ง โดยเยาวราชหรือไชน่าทาวน์ ประเทศไทย ถูกยกย่องให้เป็นหนึ่งในพื้นที่ที่ดีที่สุดในโลกของอาหารริมทาง ประกอบกับรัฐบาลให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว จึงมี

นโยบายที่จะใช้อาหารริมทางเป็นจุดขายด้านการท่องเที่ยว ด้วยการยกระดับมาตรฐานความสะอาดและความปลอดภัย ควบคู่กับการจัดระเบียบพื้นที่ค้าขายบนทางเท้าให้มีความเหมาะสม เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคและเป็นภาพลักษณ์ที่ดีต่อการท่องเที่ยวไทย โดยการท่องเที่ยวเชิงอาหาร คือ การเดินทางเพื่อได้สัมผัสถึงประสบการณ์ทางด้านอาหารในแต่ละพื้นที่โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือความบันเทิงและสุนทราภรณ์ นอกจากประสบการณ์การรับประทานอาหารแล้ว การท่องเที่ยวเชิงอาหารยังรวมถึงการเยี่ยมชมสถานที่ทำอาหาร เทศกาลอาหาร ตลาดงานแสดงและสาธิตการทำอาหาร หรือกิจกรรม การท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับอาหาร ซึ่งอาหารริมทาง มีทั้งข้อดีและข้อเสีย ข้อดีคือ พ่อค้าแม่ค้าสามารถมีอาชีพที่สร้างรายได้อย่างงดงาม ผู้บริโภคสามารถหาซื้อกินได้ง่าย ราคาไม่แพง อีกทั้งยังช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศให้เดินทางมาเที่ยวประเทศไทยจำนวนมาก ส่วนข้อเสีย คือความไม่เป็นระเบียบบนทางเท้า ทำให้นักท่องเที่ยวไม่สามารถเดินบนทางเท้าได้อย่างสะดวก และปลอดภัย

จากผลการสำรวจที่พบว่าร้านอาหารริมทางในประเทศไทยได้รับการยกย่องให้เป็นอาหารสุดยอดเมนูที่อร่อยติดอันดับโลก ส่งผลให้ธุรกิจอาหารในประเทศไทยมีทิศทางการเติบโตที่ดีขึ้น การที่อาหารริมทาง (Street Food) เป็นที่นิยมอย่างแพร่หลายทั้งในหมู่นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ เนื่องจากมีความสะดวก รวดเร็ว ประหยัด มีอาหารให้เลือกหลากหลาย และราคาที่สามารถจับต้องได้ อย่างไรก็ตามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่ออาหารย่านเยาวราช จะเป็นข้อมูลที่สำคัญในการนำมาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหารของย่านเยาวราชให้ตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ โดยผลการวิจัยของ พิษขานันท์ ช่อรักษ์ และเจริญชัย เอกมาไพศาล (2553) พบว่า นักท่องเที่ยวมีทัศนคติต่ออาหารริมทางย่านเยาวราชในเชิงบวก ทั้งด้านการรับรู้ ภาพลักษณ์ สามารถเข้าถึงได้ง่าย มีราคาเหมาะสม นักท่องเที่ยวรู้สึกสบายใจถ้ากลับมาเยาวราช และคิดว่าการเดินทางกลับมาเยาวราชเป็นเรื่องที่น่าสนุก เป็นการท่องเที่ยวที่น่าพึงพอใจและเป็นประสบการณ์ที่คุ้มค่า ซึ่งควรมีการพัฒนาต่อยอดเพื่อให้วัฒนธรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารเป็นที่รู้จักและตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้

หากไม่ศึกษาวิจัยจะส่งผลเสียต่อการจัดการและภาพลักษณ์การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอาหารต่อเมืองวัฒนธรรมอาหารในภาพรวมของประเทศไทยต่อไปได้ ดังนั้นนักวิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อเส้นทางท่องเที่ยวด้านอาหารย่านเยาวราช เพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอาหารให้กรุงเทพมหานคร เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาย่านชุมชนเยาวราช เสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจแก่ผู้ประกอบการรายย่อยในการประกอบอาชีพ เป็นข้อมูลให้นักท่องเที่ยว และยังเป็นส่งเสริมภาพลักษณ์เสน่ห์ของเยาวราช ยกย่องให้เป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารของชุมชนย่านเยาวราช กรุงเทพมหานคร

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดด้านความพึงพอใจ

Tiffin & McCormick (1965) ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า ความพึงพอใจเป็นแรงจูงใจของมนุษย์ที่ตั้งอยู่บนความต้องการขั้นพื้นฐาน (Basic needs) มีความเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิด ผลสัมฤทธิ์และสิ่งจูงใจ (Incentive) และพยายามหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ต้องการ สอดคล้องกับ จิตตินันท์ เดชะคุปต์ (2544) ที่สรุปความหมายของความพึงพอใจไว้ว่าความพึงพอใจคือระดับความรู้สึกในทางบวกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

ทฤษฎีแรงจูงใจ

เอนก สุวรรณบัณฑิต และภาสกร อุดุลพัฒน์กิจ (2550) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจว่าดังนี้ แรงจูงใจคือ กระบวนการที่กระตุ้นให้บุคคลเคลื่อนไหวหรือแสดงพฤติกรรมไปยังจุดหมายหรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีแรงจูงใจ (motive) เข้ามาเกี่ยวข้อง โดยมีกระบวนการในการเกิดแรงจูงใจ และได้สรุปทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์มี 5 ขั้น คือ

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย เป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ เป็นความต้องการเพื่อการดำรงอยู่ เช่น อาหาร น้ำ อากาศ ยารักษาโรค ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ความต้องการทางเพศ ความต้องการพักผ่อน เป็นต้น
2. ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย เป็นความต้องการด้านความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินที่หามาได้
3. ความต้องการเป็นสมาชิกของสังคม เมื่อความต้องการในข้อ 1 และ 2 ได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการทางด้านจิตใจที่มีต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม คือ การได้รับความรัก ความเอาใจใส่ และเป็นที่ยอมรับในสังคม และเป็นส่วนหนึ่งของสมาชิกในสังคม
4. ความต้องการที่จะได้รับการยกย่องนับถือ เป็นความต้องการทางสังคมในขั้นสูงถึงการยอมรับและยกย่องตนเองในฐานะผู้ประสบความสำเร็จ มีชื่อเสียง มีเกียรติ ได้รับการนับหน้าถือตา และทำให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง
5. ความต้องการความสำเร็จที่ได้ตั้งใจปรารถนา เป็นความต้องการขั้นสูงสุดของมนุษย์ การที่บุคคลจะรู้ถึงความเป็นตัวตนที่แท้จริง เป็นสิ่งที่แสวงหาขั้นสูง เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ต้องการ ตลอดจนทราบถึงศักยภาพของตนเองและความสามารถที่จะใช้ในการพัฒนาศักยภาพที่มีอยู่ได้อย่างเต็มที่ มีการกำหนดเป้าหมายที่ท้าทายความสามารถและมุ่งมั่นที่จะกระทำเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้นต่อไปได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชาคริต อ่องทุน และพิทักษ์ ศิริวงศ์ (2559) ได้ศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับอาหารริมทางบนถนนเยาวราช ผลการศึกษาพบว่า การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับอาหาร บริเวณถนนเยาวราชยังไม่มีความพร้อมและศักยภาพมากเพียงพอ ผู้ให้ข้อมูลหลักยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับอาหารอย่างแท้จริง ยังไม่มีรูปแบบการนำเสนอที่สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ และยังคงต้องได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอีกมาก เพื่อให้การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับอาหารประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศที่ได้ชื่อว่ามีความหลากหลายและอุดมสมบูรณ์ ทั้งนี้ภาควิชาการและนักวิจัยด้านการท่องเที่ยว สามารถนำผลการวิจัยนี้ไปพัฒนาและสร้างศักยภาพการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับอาหารริมทางบนถนนเยาวราช รวมทั้งนำเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัยนี้ไปกำหนดแนวทางในการพัฒนา ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับอาหารให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจมาท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต โดยณฤดี ศิริฐานนท์ (2555) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอาหารบนถนนเยาวราช โดยเป็นการศึกษาพฤติกรรมการรับประทานอาหารริมทางในย่าน ถนนเยาวราช ของผู้บริโภควัยทำงานในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่าลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่อาศัยอยู่ร่วมกัน ณ ปัจจุบัน ที่แตกต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมการรับประทานอาหารริมทางในย่านถนนเยาวราช ของผู้บริโภควัยทำงานในกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน และเพื่อศึกษาปัจจัยด้านรูปแบบการดำเนินชีวิต ได้แก่ กิจกรรมเกี่ยวกับอาหารริมทาง ย่านถนนเยาวราช ความสนใจเกี่ยวกับอาหารริมทางย่านถนนเยาวราช ความคิดเห็นเกี่ยวกับอาหารริมทางย่านถนนเยาวราช ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรับประทานอาหารริมทางในย่านถนนเยาวราช ของผู้บริโภควัยทำงานใน

กรุงเทพมหานคร รวมทั้งศึกษาปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับผู้บริโภค ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านกลุ่มอ้างอิงที่แตกต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมการรับประทานอาหารริมทางในย่านถนนเยาวราช ของผู้บริโภควัยทำงานในกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน

นอกจากนี้ เผล็จ มณีวงศ์ (2562) ยังได้ศึกษาความคาดหวังและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการตัดสินใจเลือกซื้ออาหารริมทางในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31-40 ปี แต่งานแล้ว มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีรายได้ 25,001-30,000 บาท ส่วนใหญ่มีความถี่ของการเลือกซื้ออาหารริมทางมากกว่า 8 ครั้งขึ้นไป นิยมเลือกซื้ออาหารประเภทอาหารคาว อาทิ แกง ต้ม ผัด ทอด ปิ้งย่าง ฯลฯ ในเวลาเย็น ระหว่าง 16.00-18.00 น. ไปกับบุคคลในครอบครัวและซื้อร่วมด้วย มีค่าใช้จ่ายต่อครั้งประมาณ 351-500 บาทต่อครั้ง โดยมีระดับความคาดหวังและความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$) รวมทั้งเจริญชัย เอกมาไพศาล สิริพร เขตเจนการ และสุพัฒนา เตโชชลาลัย (2563) ได้ศึกษาการศึกษาการบริโภคอาหารริมทางในกรุงเทพมหานครและผลกระทบต่อทัศนคติและความตั้งใจแสดงพฤติกรรมของผู้บริโภค ผลการศึกษาพบว่า ความชื่นชอบด้านอาหารของผู้บริโภค ส่งผลต่อความตั้งใจที่จะมาบริโภคอาหารริมทางในกรุงเทพมหานคร โดยเปรียบเทียบระหว่างนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ จากการใช้แบบจำลองสมการโครงสร้างและตัวแปรแฝงที่มีตัวบ่งชี้ตัวแปรสาเหตุแบบพหุ (Multiple Indicators Multiple Causes: MIMC) พบว่าสอดคล้องกับทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Theory of Planned Behavior: TPB) ความชื่นชอบด้านอาหารเป็นปัจจัยสำคัญส่งผลต่อการบริโภคอาหารริมทางผ่านทัศนคติของนักท่องเที่ยว ซึ่งถือว่าเป็นตัวแปรคั่นกลางที่สำคัญ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Subjective Norm) และการรับรู้มีอิทธิพลอย่างสูงต่อการตั้งใจที่จะมาบริโภคอาหารริมทางโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติ

การศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอาหารยังมีการศึกษาในพื้นที่อื่นนอกเขตกรุงเทพมหานคร โดย ทศพร ลิมดำเนิน (2560) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงอาหารกรณีศึกษาคลองดำเนินสะดวก อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาพบว่า พื้นที่บริเวณ 2 ฝั่งคลองดำเนินสะดวก อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ระหว่างหลัก 5 ถึง หลัก 8 มีถนนคอนกรีต ทั้ง 2 ฝั่งคลองและมีสะพานที่รถยนต์สามารถข้ามฝั่งได้ทั้งหมด 3 แห่ง ด้านแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอดำเนินสะดวก มีความหลากหลายทั้งในด้านรูปแบบสถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรมเทศกาล งานประเพณีที่จัดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปีไม่ว่าจะเป็นประเพณีแห่พระทางน้ำ หลวงพ่อโตรัตนโรจน์ฤทธิ์ งานประจำปีปิดทองหลวงพ่โต วัดราษฎร์เจริญธรรม เทศกาลทุ่งทานตะวันอำเภอดำเนินสะดวก งานย้อนรำลึกเสด็จประพาสต้น รัชกาลที่ 5 เทศกาลถือศีลกินเจ ซึ่งถือว่าอำเภอดำเนินสะดวก มีศาลเจ้าและโรงเจมากที่สุด แนวทางการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงอาหาร พบว่าควรสนับสนุนด้านการประชาสัมพันธ์ และการพัฒนาระดับมาตรฐานร้านอาหาร ให้ถูกสุขลักษณะและตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว ผลจากการศึกษายังพบว่านักท่องเที่ยวต้องการให้หน่วยงานที่ดูแลด้านการท่องเที่ยว หน่วยงานพัฒนาชุมชน มาให้ความรู้และความเข้าใจกับชาวบ้านในชุมชนเพื่อร่วมมือกันพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวพัฒนารูปแบบของสินค้าและการให้บริการ การสร้างความยั่งยืนให้กับเศรษฐกิจในชุมชน และควบคุมดูแลสิ่งแวดล้อมรวมถึงความปลอดภัย

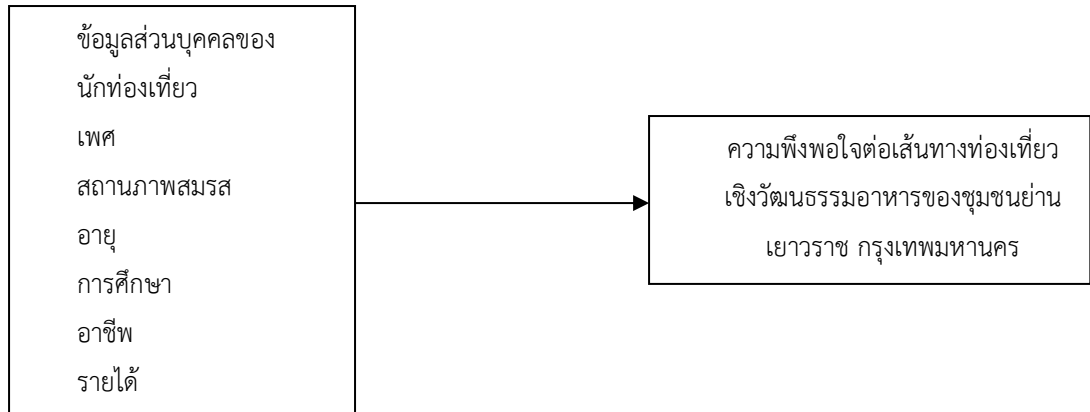
กรอบแนวคิด

กรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่องความพึงพอใจต่อเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหาร ของชุมชนย่านเยาวราช กรุงเทพมหานคร กำหนดตัวแปรต้นของงานวิจัยคือข้อมูลส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยว ได้แก่ เพศ สถานภาพ

สมรส อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ โดยตัวแปรตามคือ ความพึงพอใจต่อเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาหารของชุมชนย่านเยาวราช กรุงเทพมหานคร ซึ่งสามารถสรุป ได้ดังแผนภาพต่อไปนี้

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้ได้สำรวจความคิดเห็นจากนักท่องเที่ยวชาวไทยและบุคคลในพื้นที่ถนนเยาวราช เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร จำนวน 100 คน โดยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช้ความน่าจะเป็น วิธีการคัดเลือกแบบบังเอิญ ในพื้นที่ตั้งวางร้านอาหารริมทาง ถนนเยาวราช

การเก็บและรวบรวมข้อมูล

นักวิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือวิจัย และได้ทดลองกับกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวจำนวน 30 คน ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวจริง เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม หลังจากนั้นจึงนำแบบสอบถามไปสอบถามกับกลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายจำนวน 100 คน ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาในครั้งนี้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) หลังจากรวบรวมข้อมูลแล้วผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้รับมาจัดลงรหัส แล้วทำการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมทางสถิติ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวจำนวน 100 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 70 มีสถานภาพโสด จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 97 มีอายุระหว่าง 21 – 30 ปี 71 คน คิดเป็นร้อยละ 71 การศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 78 มีอาชีพพนักงาน / นักศึกษา จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 60

ร้อยละ 60 มีรายได้ต่อเดือน 5,001 – 10,000 บาท จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 30 เคยมาเที่ยวที่เยาวราช 1 – 5 ครั้ง จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 41 มีความประทับใจต่ออาหารจำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 81 ต้องการชักชวนเพื่อน ๆ หรือ ครอบครัวมาเที่ยวที่เยาวราช จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 90 และชวนเพราะอาหารจำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 77

สำหรับผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อเส้นทางท่องเที่ยวด้านอาหารย่านเยาวราช พบว่านักท่องเที่ยวจำนวน 100 คน มีระดับความพึงพอใจต่อเส้นทางท่องเที่ยวด้านอาหารย่านเยาวราช กรุงเทพมหานคร โดยรวมที่ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 อยู่ในระดับมาก โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อเส้นทางท่องเที่ยวด้านอาหารย่านเยาวราช (N=100)

ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ความประทับใจที่มีเมื่อมาเที่ยวครั้งแรก	4.07	0.68	มาก
2. ความประทับใจกับสถานที่ย่านเยาวราช	4.00	0.76	มาก
3. รสชาติของอาหารย่านเยาวราช	4.37	0.69	มาก
4. อาหารมีความน่ารับประทาน ถูกสุขอนามัย	3.37	0.83	มาก
5. ความพึงพอใจที่มีต่อร้านอาหารริมทางย่านเยาวราช	3.99	0.71	มาก
6. ความพึงพอใจที่มีต่อพ่อค้าแม่ค้า ร้านอาหารย่านเยาวราช	4.09	0.77	มาก
7. ความเหมาะสมของราคาอาหารย่านเยาวราช	3.37	0.63	มาก
8. ความสะดวกสบายในการซื้ออาหารย่านเยาวราช	3.53	0.71	มาก
9. แหล่งรับรู้ข้อมูลโซเชียลมีเดียต่าง ๆ	4.01	0.69	มาก
10. ความพึงพอใจในการเดินทางมาย่านเยาวราช	3.82	0.75	มาก
ความพึงพอใจโดยรวม	3.89	0.81	มาก

จากตารางที่ 1 แสดงความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเที่ยวย่านเยาวราช จำนวน 100 คน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ระดับความพึงพอใจโดยรวมที่ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.81 อยู่ในระดับมาก โดยมีระดับความพึงพอใจต่อรสชาติของอาหารย่านเยาวราช สูงเป็นอันดับ 1 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.69 อยู่ในระดับ มาก รองลงมาคือ ความพึงพอใจที่มีต่อพ่อค้าแม่ค้าร้านอาหารย่านเยาวราช ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.77 อยู่ในระดับ มาก และ หัวข้อความประทับใจที่มีเมื่อมาเที่ยวครั้งแรก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.68 อยู่ในระดับ มาก ตามลำดับ ส่วนหัวข้อที่นักท่องเที่ยวมีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุดคือ ด้านอาหารมีความน่ารับประทานถูกสุขอนามัย และความเหมาะสมของราคาอาหารย่านเยาวราช ที่ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.37 คิดเป็นระดับมาก

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ลักษณะของข้อมูลส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยว ที่พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ที่มาเที่ยวย่านเยาวราชเป็น ผู้หญิง สถานภาพโสด อาชีพนักเรียนนักศึกษา การศึกษาระดับปริญญาตรี รายได้เฉลี่ยอยู่ที่ 5,001–10,000 บาท เหตุผลที่มาเที่ยวเป็นเพราะด้านอาหาร เป็นผลนำมาสู่การชักชวนให้คนในครอบครัวหรือคนรู้จัก

มาเที่ยวเยาวราชเพราะด้านอาหารเช่นกัน โดยผลวิจัยมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณฤดี ศิริฐานนท์ (2555) ที่พบว่านักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในย่านถนนเยาวราช มีความสนใจหลักในเรื่องอาหารของ โดยปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับผู้บริโภคที่ต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมการรับประทานอาหารในย่านถนนเยาวราชที่ต่างกัน ผลการวิจัยด้านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเที่ยวย่านเยาวราช ที่พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีระดับความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ เปร็ญ มณีวงศ์ (2562) ที่ศึกษาความคาดหวังและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการตัดสินใจเลือกซื้ออาหารริมทางในพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยพบว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มความชื่นชอบของนักท่องเที่ยวต่ออาหารริมทาง (Street food) นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับ เจริญชัย เอกมาไพศาล สิริพร เขตเจนการ และสุพัฒนา เตโชขลาชัย (2563) ที่ศึกษาการเกี่ยวกับทัศนคติและพฤติกรรมในการบริโภคอาหารริมทางในกรุงเทพมหานคร ที่พบว่านักท่องเที่ยวมีความชื่นชอบด้านอาหารเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบริโภคอาหารริมทาง การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้มีอิทธิพลอย่างสูงต่อการตั้งใจที่จะมาบริโภคอาหารริมทาง สำหรับหัวข้อที่นักท่องเที่ยวมีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุดคือ ด้านอาหารมีความน่ารับประทานถูกสุขอนามัย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทศพร ลีหมัดดำเนิน (2560) ที่พบว่า แนวทางการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงอาหาร พบว่าควรพัฒนาระดับมาตรฐานร้านอาหาร ให้ถูกสุขลักษณะ และตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว และผลการวิจัยยังสอดคล้องกับ ชาคิต อ่องทูน และพิทักษ์ ศิริวงศ์ (2559) ที่ศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับอาหารริมทางบนถนนเยาวราช และพบว่านักท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับอาหาร บริเวณถนนเยาวราชยังต้องได้รับการพัฒนาและการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอีกมาก โดยเฉพาะด้านรูปแบบการนำเสนออาหารริมทางบนถนนเยาวราช ที่จะเป็นสิ่งที่สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้

ข้อเสนอแนะ

1. ผลการวิจัยพบว่านักท่องเที่ยวมีความระดับความพึงพอใจต่อรสชาติของอาหารย่านเยาวราช สูงเป็นอันดับแรก ดังนั้นผู้ประกอบการร้านอาหารย่านเยาวราช จึงควรรักษาคุณภาพด้านรสชาติอาหารให้มีมาตรฐาน เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวมากยิ่งขึ้น
2. ภาครัฐควรมีการสนับสนุนผู้ประกอบการร้านอาหารย่านเยาวราช และประชาสัมพันธ์อาหารย่านเยาวราชให้เป็นที่รู้จักในระดับสากล เพื่อจูงใจให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำวิจัยด้านสุขอนามัยในการรับประทานอาหาร และมาตรการดูแลความสะอาด ความปลอดภัย และแนวปฏิบัติที่ดีในสถานการณ์โรคระบาด
2. ควรทำวิจัยด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการเดินทางมาท่องเที่ยวและรับประทานอาหารริมทาง ในแหล่งท่องเที่ยวอื่น ของกรุงเทพมหานคร
3. ควรทำวิจัยเกี่ยวกับความต้องการของนักท่องเที่ยวต่ออาหารเชิงสุขภาพย่านเยาวราช

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2559). *รายงานภาวะเศรษฐกิจการท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.

- จิตตินันท์ เดชะคุปต์. (2540). เอกสารการสอนชุดวิชา จิตวิทยาบริการ หน่วยที่ 1-7. (พิมพ์ครั้งที่ 3) นนทบุรี: สาขาวิชา วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เจริญชัย เอกมาไพศาล, สิริพร เขตเจนการ และสุพัฒนา เตโซชลาลัย. (2563). การศึกษาการบริโภคอาหารริมทางใน กรุงเทพมหานครและผลกระทบต่อทัศนคติและความตั้งใจแสดงพฤติกรรมของผู้บริโภค. *จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์*, 42(1), 21-42.
- ชาคริต อ่องทุน และพิทักษ์ ศิริวงศ์. (2559). ศักยภาพการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับอาหารริมทางบนถนนเยาวราช. *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก*, 6(1), 129-137.
- ณฤดี ศิริฐานนท์. (2555). พฤติกรรมการรับประทานอาหารริมทางในย่านถนนเยาวราชของผู้บริโภควัยทำงานใน กรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทศพร ลิ้มดำเนิน. (2560). แนวทางการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงอาหารกรณีศึกษาคลองดำเนินสะดวก อำเภอ ดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เผด็จ มุณีวงศ์. (2562). ความคาดหวัง และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการตัดสินใจเลือกซื้ออาหารริม ทางในพื้นที่กรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- พิชานันท์ ช้องรักษ์ และเจริญชัย เอกมาไพศาล. (2553). ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของภาพลักษณ์อาหารริมทาง ทัศนคติต่อจุดหมายปลายทาง การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และ ความตั้งใจกลับมาจุดหมายปลายทางซ้ำของ นักท่องเที่ยว กรณีศึกษาย่านเยาวราช. *วารสารเศรษฐศาสตร์และนโยบายสาธารณะ*, 9 (17), 1-20.
- เอนก สุวรรณบัณฑิต และภาสกร อดุลพัฒนกิจ. (2550). *จิตวิทยาบริการ*. กรุงเทพฯ: เพรส แอนด์ ดีไซน์.

เอกสารอ้างอิง (ภาษาอังกฤษ)

- Shea, G. (2016). *Best 23 cities for street food from Miami to Tokyo*. Retrieved September 19, 2563, from <http://edition.cnn.com/travel/article/best-cities-street-food/index.html>
- Tiffin, J. & McCormick, E. J. (1965). *Industrial Psychology*. New Jersey: Prentice Hall.

คณะผู้เขียน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธิพร แสงพิรุณ

โรงเรียนการท่องเที่ยวและการบริการ

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต 295 ถนนนครราชสีมา แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300

e-mail: thira_s@live.com

นางสาวสุกฤต ปิ่นเงิน

นักศึกษาปริญญาตรี โรงเรียนการท่องเที่ยวและการบริการ

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต 295 ถนนนครราชสีมา แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300

e-mail : suwakool.239@gmail.com

นางสาวสุจิตรา จันทร์ไม้

นักศึกษาปริญญาตรี โรงเรียนการท่องเที่ยวและการบริการ
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต 295 ถนนนครราชสีมา แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300
e-mail : Sujitar28588@gmail.com

นางสาวณภัทร ทุนเพิ่ม

นักศึกษาปริญญาตรี โรงเรียนการท่องเที่ยวและการบริการ
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต 295 ถนนนครราชสีมา แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300
e-mail : amm.sesese@gmail.com

นางสาวนวนันท์ ลิขัทรอด

นักศึกษาปริญญาตรี โรงเรียนการท่องเที่ยวและการบริการ
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต 295 ถนนนครราชสีมา แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300
e-mail : antmoddfab@gmail.com

นางสาวปรียา งามวงศ์

นักศึกษาปริญญาตรี โรงเรียนการท่องเที่ยวและการบริการ
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต 295 ถนนนครราชสีมา แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300
e-mail : beengamwong1706@gmail.com

นางสาววิชฐา ชมศรี

นักศึกษาปริญญาตรี โรงเรียนการท่องเที่ยวและการบริการ
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต 295 ถนนนครราชสีมา แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300
e-mail : Porvaristha@gmail.com

นางสาวศิริรทยา มณีจักร์

นักศึกษาปริญญาตรี โรงเรียนการท่องเที่ยวและการบริการ
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต 295 ถนนนครราชสีมา แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300
e-mail : fhanalak505605@hotmail.com

นางสาวณัฏชกานต์ รัตนโชติ

นักศึกษาปริญญาตรี โรงเรียนการท่องเที่ยวและการบริการ
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต 295 ถนนนครราชสีมา แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300
e-mail : rattanachotnatchakarn@gmail.com

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณกฤตา สุขสมวาจา

มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตกรุงเทพ

e-mail : Yoshi_m78@yahoo.com